

ת"פ 20553/11/13 - מדינת ישראל נגד מעדני תימן בע"מ, משה בדיחי

בית דין אזורי לעבודה בבאר שבע

ת"פ 20553-11-13
20 מרץ 2017

לפני: כבוד השופט יוסף יוספי

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד ישראל שניידרמן

נגד

הנאשמים:

1. מעדני תימן בע"מ, (ח.פ. -)
2. משה בדיחי ע"י ב"כ: עו"ד יובל בדיחי

החלטה

1. עניין לנו בבקשה לפסיקת הוצאות משפט מכוח **סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977**, אותה הגישו הנאשמים לאחר שזכו במסגרת הכרעת הדין מיום 6.2.17 לאחר שטענתם לפיה "אין להשיב לאשמה" נתקבלה על ידי בית הדין.

2. לטענת הנאשמים, הם זכאים להוצאות הגנתם. בתיק דנן התקיימו שלושה דיונים, הגם שבית הדין ציין שכדאי למאשימה לשקול את עמדתה בהליך והיה בכך יותר מרמז, אך המאשימה התעקשה להמשיך בהליך. הנאשמים הינם תושבי פתח תקווה אשר נדרשו להדריס בכל פעם לבאר שבע, והואשמו בעבירות שהקנס עליהן מעל 75,000 ₪.

לסיכום טענו הנאשמים כי הם אומדים את הוצאותיהם בסך כולל של 10,000 ₪ בצירוף מע"מ, ולמרות שבא כוחם הוא קרוב משפחה, אין המדינה צריכה להנות מכך.

3. לטענת המאשימה, דין הבקשה להדחות, מאחר ואין מדובר באחד מאותם מקרים מיוחדים בהם יש לקבל את בקשת הנאשם לפסוק הוצאות הגנה לטובתו.

בתי המשפט נוטים לפצות נאשמים רק בשל סבלם ונזקייהם, או כשהם חפים מפשע לחלוטין או במקרים של עינוי דין.

לסיכום, טענה המאשימה כי אין כל מקום לטענה כי לא היה יסוד לאשמה בתיק זה ואין כל מקום לטענה כי במקרה דנן התקיימו נסיבות אחרות המצדיקות השתת הוצאות.

הדין החל

4. **סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977** (להלן: "סעיף 80 לחוק"), שהוא העומד בבסיס הבקשה, קובע בהאי לישנא:

"80. הוצאות ההגנה מאוצר המדינה

(א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור..."

5. **סעיף 80 לחוק** נידון רבות בפסיקה, וברבות השנים נקבעו אמות מידה להפעלתו. בפרשת שלומוב נקבע כדלקמן:

"על פניו, ומבלי להתעמק עדיין בשאלות הפרטניות בדרך ליישומן של ההוראות המצויות בסעיפים הקטנים, נותן הסעיף ביטוי לשני עקרונות יסודיים שלכאורה עומדים בסתירה זה לזה: מחד גיסא - הסעיף מהווה הכרה בכך שהעמדה לדין היא הליך קשה שהשלכותיו יכולות להיות הרסניות לגבי האדם שמדובר בו. העמדה לדין גוררת עימה פגיעה חמורה באדם, בכבודו, בשמו ובפרטיותו. יש שהיא פוגעת אף בעיסוקו, קניינו, ממונו וחירותו, זכויות אשר קיבלו משנה תוקף בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. ראה: ע"פ 2366/03 עסאף (בן אליאס) עסאף ואח' נ' מדינת ישראל, תק-על 2004(4) 1961, 1964 (להלן: "עסאף"); ראה עוד את דברי הנשיא, כתוארו אז, ברק בע"פ 1767/94 חגי יוסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נג' 517, 505 (1) (להלן: "פס"ד חגי יוסף").

פסק הדין המכונן והמנחה בסוגיה זו הוא ע"פ 4466/98 ראמי דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נ' 100, 73 (3) (להלן: "פס"ד דבש"). בהצביעו על ההשפעה הרת הגורל של האישום בפלילים על כל אדם, אמר כבוד השופט (כתוארו אז) מ' חשין:

"חיינו של האדם אינם עוד כשהיו קודם ההליך הפלילי, ולעיתים לא יחזרו להיות כשהיו גם לאחר זיכוי בדין ... לעת ההליך חשוף הנאשם לאמצעי-דין שונים, ואלה יש בהם כדי לפגוע בזכויות היסוד שלו. מעצר או מאסר, לבד מכך שפוגעים הם - או עשויים הם לפגוע - במאזן הכספי של אדם, יש בהם אף כדי להביא להשפלה ולביזוי".

מאידך גיסא - היכולת להעמיד לדין היא מכשיר בסיסי לקיומה של מדינת חוק, ולהשלטתו של מורא החוק על אזרחי המדינה. משום שמדובר ברכיב מובנה של השיטה המשפטית - כל שיטה משפטית, עליו מופקדת התביעה, יש להותיר בידיה מרחב החלטה, באשר לשאלה האם להעמיד את פלוני לדין.

אותו מרחב החלטה, צריך להכיל בתוכו גם מקום לטעויות שיתבררו בדיעבד ובלבד שההחלטה המקורית תשען על אדנים ראויים, שיקולים ענייניים, בדיקה קפדנית של הראיות וכיוצא באלה, כל מגוון הרכיבים המלווים את תהליך הגשתו של כתב האישום.

11. המחוקק לא הורה על פיצוי גורף "ואוטומטי" כל אימת שהליך פלילי, לרבות הליך שבו נעצר אדם, הסתיים בזיכוי, אלא הותיר את שיקול הדעת לבית המשפט. בכך הכיר המחוקק בעקיפין, גם בהיבטים הכלכליים של סוגית הפיצוי. ההכבדה שעלולה להיווצר על אוצר המדינה אם החיוב יהיה אוטומטי, יכולה להרתיע מפני הגשתם של כתבי אישום ראויים (ולצידם מעצרים של נאשמים) ובמילים אחרות כרסום בשלטון החוק. הפיתרון הגלום בסעיף, מהווה נוסחת איזון שהמופקד על ביצועה הוא בית המשפט. "

ראו: ע"פ 6137/05 שלומוב- מדינת ישראל (מיום 8.1.07, סעיפים 10, 11 לפסק הדין).

6. בסעיף 80 לחוק מעוגנות שתי אפשרויות לפסיקת הפיצוי:

האפשרות האחת - "לא היה יסוד להאשמה".

במסגרת אפשרות זו, יש לבחון את תשתית הראיות שהיו מונחות לפני התביעה טרם החליטה על הגשת כתב האישום. השאלה היא אם מדובר בראיות שדי היה בהן כדי ליצור אצל תובע סביר צפי להרשעה. יש לבדוק אם התביעה נהגה בסבירות ובזהירות ראויה, ואם כך עשתה אזי לא יהיה מקום לפסוק הוצאות, גם אם הנאשם זוכה.

רק אם יתברר כי מלכתחילה לא היה מקום להעמיד לדין, אז יש מקום לפסוק הוצאות.

במסגרת זאת נבדק לא רק חומר הראיות שהיה בפועל בידי התביעה ערב הגשת כתב האישום, אלא גם מה

שהיה צריך להיות בידה ולא היה. יש לבדוק את הראיות שהיו צריכות להיות באופן סביר בידי התביעה.

ראו: ע"פ 4466/98 דבש- מ"י, פ"ד נ"ו (3) 73.

ע"פ 1524/93 מיכאלשווילי- מ"י, פ"ד מח (2) 650.

ע"פ 2366/03 עסאף- מ"י (מיום 1.12.04).

האפשרות השניה - "נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי".

עילה זו רחבה יותר מקודמתה, ומדובר בעילה שיוטית, הבאה להרחיב את שיקול דעתו של בית המשפט בהתבסס על שיקולים של צדק. עסקינן בעילה עמומה, כאשר העמימות אינה מקרית.

הנסיבות המדוברות נחלקות ל - 3 סוגים: נסיבות שעניינן הליכי המשפט, אופי הזיכוי ונסיבות האישיות של הנאשם.

באשר לנסיבות שעניינן הליכי המשפט; אלה מתקיימות כאשר התביעה התנהלה בזדון או ברשלנות ברורה.

באשר לטיב הזיכוי; יש לבחון אם עסקינן בזיכוי טכני, זיכוי מחמת הספק או זיכוי מוחלט.

באשר לנסיבות האישיות של הנאשם; מדובר בנסיבות חיצוניות למשפט, המאפשרות לשקול גם שיקולים של חסד ורחמים.

ראו: פרשת שלומוב, שם.

פרשת דבש, שם.

ע"פ 7826/96 רייש- מ"י, פ"ד נא (1) 481.

מן הכלל אל הפרט

7. נקדים אחרית לראשית, ונציין כי יישום הדין על המקרה דנן מביא למסקנה כי יש לחייב את המאשימה בתשלום הוצאות לנאשמים, ולהלן נפרט את הנימוקים למסקנה זו.

מהכרעת הדין עולה, כי לא היה יסוד להאשמה; בשים לב כי אם המאשימה היתה מבצעת בדיקה פנימית מקיפה

יותר, היתה מבחינה כי הנאשמים לא היו צריכים לבקש את אישור הממונה על חוק עבודת נשים וכי אף שבסופו של יום ביקשו את היתר הממונה, אין בכך כדי להוות בסיס לאישומים שיוחסו להם.

יצוין, כי בית הדין תיאר את השתלשלות העניינים במסגרת הכרעת הדין בה קיבל את טענת הנאשמים לפיה "אין להשיב לאשמה" בזו הלשון:

4." ביום 2.11.16, התקיים דיון, ובו הסכימו הצדדים אודות העובדות הבאות:

"ב"כ הצדדים: מוסכמות בינינו העובדות הבאות:

לעובדת היה חוזה לתקופה קצובה של פחות משנת עבודה, מיום 9/9/08 עד 9/6/09 (החוזה הוגש וסומן מא/10 (הודעה לעובד)).

העובדת עבדה בפועל מתחילת חוזה העסקתה, 9/9/08.

העובדת פוטרה במכתב נושא תאריך 20/7/09, ופיטוריה נכנסו לתוקף על פי המכתב ביום 06/08/09.

הוגשה בקשה לפיטורי העובדת ביום 9/6/09.

החלטת הממונה ניתנה ביום 11/10/09, והיא הוגשה וסומנה מא/5. בהחלטה זו הממונה התירה את הפיטורים מיום 31/8/09.

דו"ח רשם החברות הוגש וסומן מא/1 והוא מקובל על שני הצדדים".

5. כפי שפורט לעיל, לאחר הדיון שהתקיים, הוגשה בקשה מטעם הנאשמים והוגשה תגובה מטעם המאשימה.

6. סעיף 9(ז) לחוק עבודת נשים קובע בהאי לישנא:

"(ז) בסעיף זה, "פיטורים" - לרבות אי-חידוש חוזה עבודה לתקופה קצובה שהוא אחד מאלה:

(1) חוזה עבודה לתקופה קצובה של שנים עשר חודשים או יותר;

(2) חוזה עבודה לתקופה קצובה הפחותה משנים עשר חודשים, שהאריך או שחידש העסקה קודמת שהיתה סמוך לפני תחילת תוקפו של החוזה".

7. הסעיף דלעיל למעשה מצמצם את תחולת סעיף 9(א) לחוק, האוסר על פיטורי עובדת בהריון ללא קבלת היתר. לפיכך, ככל שעסקינן בעובדת אשר לה חוזה עבודה לתקופה קצובה של פחות מ-12 חודשים, הרי שאין צורך לקבל היתר לפיטוריה, גם אם הינה הרה.

בנושא זה אין לקבל את טענת המאשימה בדבר התנגשות כביכול בין שני סעיפים, מאחר ונהיר כי סעיף 9(ז) בא לצמצם את האיסור על פיטורי עובדת בהריון.

8. במקרה דנן, עסקינן בעובדת שעל פי המוסכם בין הצדדים היה לה חוזה לתקופה קצובה הפחותה משנת עבודה. לפיכך, לא היה צורך לקבל היתר לפיטוריה.

אמנם, תקופת עבודתה של העובדת בפועל התארכה מעט, אולם זאת אך ורק מאחר והנאשמים המתינו לתשובת הממונה ממושרד התמ"ת (להלן: "הממונה"). לפיכך, אין לראות בחוזה העבודה דנן כחוזה אשר הוארך מעבר לשנת עבודה. יש לזכור כי הבקשה לממונה להתיר את פיטורי העובדת הוגשה ביום האחרון של תקופת העבודה על פי החוזה, ומאותו יום המתינו הנאשמים למוצא פיה של הממונה.

הממונה עצמה כתבה בפתח הכרעתה כי "נמצא כי העובדת עבדה ... פחות משנת עבודה, המאפשרת למעביד על פי החוק לפטר עובדת בהריון ללא היתר".

מכאן, כי אף הממונה סברה כי במקרה דנן לא היה צורך לקבל היתר לפיטורי העובדת. במקרה שכזה, היה ראוי כי הממונה לא תמשיך בהחלטתה, ולא תקבע מועד לפיטורי העובדת, מאחר ואם לא היה צורך לקבל היתר אזי אין לממונה סמכות ליתן החלטה בנושא.

לאור זאת, החלטת הממונה ניתנה בחוסר סמכות, דבר ההופך אותה לחסרת תוקף משפטי, בבחינת דבר הבטל מאליו, וכל טענה להפרת החלטה זו אין לקבל.

הדברים שקולים לאישום שיוגש כנגד אדם, אשר גידל צמח שאינו מצריך היתר, ומבלי לדעת זאת הגיש בקשה להיתר ובקשתו נדחתה. במקרה שכזה, לא ניתן יהיה להאשימו בגידול צמח ללא היתר.

במקרה דנן, הנאשמים לא ידעו כי אין צורך בקבלת היתר לפיטורי העובדת, ולכן ביקשו היתר שכזה. אין בטעות זו של הנאשמים כדי להקנות סמכות לממונה להכריע בנושא ולהפוך את הנאשמים לעבריינים מבלי שהם למעשה כאלה.

לאור האמור לעיל, אין לקבל את האישום לפיו הנאשמים פיטרו עובדת בהריון ללא היתר מאת שר התמ"ת. שהרי, לא היה צורך לקבל היתר שכזה.

10. בשולי החלטה זו אציין, כי העובדת עצמה הסכימה לפיטוריה, ורק ביקשה שהדבר יהיה במועד מאוחר מזה שנתבקש על ידי הנאשמים (כחודשיים לאחר מכן).

הנה כי כן, אף הממונה על חוק עבודת נשים סברה כי הנאשמים יכלו לפטר את התובעת ללא

היתר, בשים לב כי העובדת עבדה פחות משנת עבודה, הגם שבסופו של יום קבעה היא מועד

לפיטורים.

8. יצוין, כי לא דובר בעובדות חדשות או בראיות חדשות, כך שכל החומר הראייתי הרלוונטי עמד בפני המאשימה עובר להגשת כתב אישום; כך שאין לקבל את טענת המאשימה כי הראיות תמכו תמיכה מלאה ביסודות העובדתיים והנפשיים של העבירה בה הואשמו הנאשמים. כמו כן, אין לקבל את טענת המאשימה כי היא לא הצליחה להרים את נטל ההוכחה, וזאת בשים לב כי גם אם היתה מוכיחה את טענותיה עדיין הנאשמים היו מזוכים כמפורט בהכרעת הדין.

9. לאור כל האמור לעיל, ובשים לב כי במקרה דנן התקיימו 3 דיונים במסגרת הליך שראשיתו ביום 16.11.09, מועד בו בוצעה הביקורת נשוא כתב האישום, וכן שכתב האישום הוגש רק ביום 12.11.13, הרי שיש לפצות את הנאשמים בהתאם לסעיף 80 לחוק.

אחרית דבר

10. לאור כל האמור לעיל, אני נעתר לבקשה לפסיקת הוצאות הגנה.

המאשימה תשלם לנאשמים סך של 3,000 ₪ בתוך 45 ימים מהיום.

11. החלטה זו תשוגר אל הצדדים בדואר.

ניתנה היום, כ"ב אדר תשע"ז, (20 מרץ 2017), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.